

Түүхэн үйл явдлын ой, тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх журам

Түүхэн үйл явдлын ой, тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх, гавьяат

үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх журам

Засгийн газрын 2010 оны 172 дугаар

тогтоолын хавсралт

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдээс бусад улс, салбар, орон нутгийнчанартай түүхэн үйл явдлын ой, тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх болон гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх ажлыг зохион байгуулахад энэхүү журмыг мөрдөнө.

Хоёр. Түүхэн үйл явдлын ой

2.1. Монгол Улсын түүхэнд холбогдох дараахь онцгой үйл явдлын ойг дор дурдсан хугацаанд тэмдэглэнэ:

2.1.1. Хүннү гүрэн байгуулагдсаны ойг Цагаан сар-билгийнтооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгний өдөр;

2.1.2. Эзэн богд Чингис хааны мэндэлсний ойг “Үндэсний Бахархлын өдөр” болгон жил бүр 5 дугаар сарын 31-ний өдөр;

2.1.3. Их Монгол Улс байгуулагдсаны ойг жил бүр Ардын хувьсгалын ой-Үндэсний их баяр наадмынөдөр;

2.1.4. 1911 оны Үндэсний эрх чөлөөний хувьсгалын ойг жил бүр 12 дугаар сарын 29-ний өдөр;

2.1.5. 1990 оны Ардчилсан хувьсгалын ойг жил бүр 12 дугаар сарын 10-ны өдөр;

2.1.6. Салбарын 100 болон түүнээс дээшхи 50 жилийн давтамжтай их тэгш ойг тухайн салбарын үүсэж байгуулагдсан өдөр.

2.2. Дараахь түүхэн үйл явдлын ойг дор дурдсан хугацаанд 10 жилийн давтамжтай тэмдэглэнэ:

2.2.1. Халх голын байлдааны ялалтын ойг 8 дугаар сард;

2.2.2. Дэлхийн II дайн дууссаны болон 1945 оны чөлөөлөх дайны ялалтын ойг 8 дугаар сард;

2.2.3. Монгол Улсын баруун хил дээр 1948 онд болсон зэвсэгт тулгаралт дууссаны ойг 6 дугаар сард;

2.2.4. Монгол хүн сансарт ниссэний болон сансрын хамтарсан нислэгийн ойг 3 дугаар сард.

Гурав. Түүхэн үйл явдлын ойг тэмдэглэх

3.1. Үндэсний их баяр наадмыг зохион байгуулах хороо энэ журмын 2.1.1-2.1.6-д заасан ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, төсвийн төслийг боловсруулж, Засгийн газарт оруулж шийдвэрлүүлнэ.

3.2. Батлан хамгаалахын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага энэ журмын 2.2.1-2.2.4-т заасан ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, төсвийн төслийг боловсруулж, Засгийн газарт оруулж шийдвэрлүүлнэ.

3.3. Орон нутгийн байгууллагын 50 болон түүнээс дээшхи 10 жилийн давтамжтай тэгш ойг тэмдэглэх асуудлыгаймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал шийдвэрлэнэ.

3.4. Энэ журмын 3.3-т зааснаас бусад байгууллага болон тодорхой салбарын 50 болон түүнээс дээшхи 10 жилийн давтамжтай тэгш ойг тэмдэглэх асуудлыг тухайн салбарын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага шийдвэрлэнэ.

3.5. Олон улсын хэмжээний түүхэн үйл явдлын тэгш, их тэгш ойг тэмдэглэх асуудлыг гадаад харилцааны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага судлан үзэж, шаардлагатай гэж үзвэл Засгийн газарт оруулж шийдвэрлүүлнэ.

3.6. Онцгой болон түүхэн үйл явдлын ойг тэмдэглэх ажлын хүрээнд дараахь арга хэмжээг зохион байгуулж болно:

3.6.1. Түүхэн үйл явдлын агуулга, мөн чанар, ач холбогдол, сургамжийг олон нийтэд танин мэдүүлж, сурталчлах;

3.6.2. Түүхэн үйл явдалтай холбогдуулан шинжлэх ухааны тодорхой салбар, чиглэлээр эрдэм шинжилгээний хурал зохион байгуулах;

3.6.3. Уралдаан, тэмцээн, наадам, үзлэг, өдөрлөг, спартакиад, аялал зэрэг соёл, урлаг, спортын арга хэмжээ зохион байгуулах;

3.6.4. Ном, кино бүтээх;

3.6.5. Хөшөө, дурсгалын самбар, багана босгох.

3.7. Хөшөө, дурсгалын самбар, баганын загвар, түүний тодорхойлолтыг барилга, хот байгуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны байгууллагын гаргасан мэргэжлийн дүгнэлтийг үндэслэн аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулна.

3.8. Ойг тэмдэглэхэд шаардагдах хөрөнгийг тухайн жилийн улсын болон орон нутгийн төсөвт тусган батлуулна. Ойг тэмдэглэх үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгийн тодорхой хэсгийг иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагын хандив, ивээн тэтгэгчдийн хөрөнгөөр санхүүжүүлж болно.

Дөрөв. Тэмдэглэлт өдөр

- 4.1. Салбарын хэмжээнд дараахь тэмдэглэлт өдрийг дор дурдсан хугацаанд тэмдэглэнэ:
 - 4.1.1. Иргэний нийгмийн өдөр-жил бүрийн 1 дүгээр сарын 31-ний өдөр;
 - 4.1.2. Багш нарын өдөр-жил бүрийн 2 дугаар сарын эхний Ням гараг;
 - 4.1.3. Хөдөлмөр, нийгмийн халамжийн ажилтны өдөр-жил бүрийн 2 дугаар сарын хоёр дахь Ням гараг;
 - 4.1.4. Хэвлэл, мэдээллийн ажилтны өдөр-жил бүрийн 3 дугаар сарын 6-ны өдөр;
 - 4.1.5. Хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах өдөр-жил бүрийн 3 дугаар сарын 15-ны өдөр;
 - 4.1.6. Наурызын баяр-жил бүрийн 3 дугаар сарын 22-ны өдөр;
 - 4.1.7. Усны өдөр-жил бүрийн 3 дугаар сарын 23-ны өдөр;
 - 4.1.8. Хөнгөн, хүнсний аж үйлдвэр, худалдааны ажилтан, ажилчдын өдөр-жил бүрийн 3 дугаар сарын 26-ны өдөр;
 - 4.1.9. Мод тарих өдөр-жил бүрийн 4 дүгээр сарын хоёр дахь Ням гараг;
 - 4.1.10. Үндэсний бичиг үсгийн баяр-жил бүрийн 5 дугаар сарын эхний Ням гараг;
 - 4.1.11. Газрын харилцааны ажилтны өдөр-жил бүрийн 5 дугаар сарын эхний Ням гараг;
 - 4.1.12. Байгальхамгаалах өдөр-жил бүрийн 5 дугаар сарын 2 дахь Ням гараг;
 - 4.1.13. Газрын тосны салбарын ажилтны өдөр-жил бүрийн 5 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
 - 4.1.14. Иргэний агаарын тээвэрчдийн өдөр-жил бүрийн 5 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
 - 4.1.15. Бурхан багшийн их дүйцсэн өдөр-билгийн тооллын зуны эхэн сарын арвантавны өдөр;
 - 4.1.16. Мэргэжлийн хяналтын ажилтны өдөр-жил бүрийн 6 дугаар сарын 2 дахь Ням гараг;
 - 4.1.17. Онцгой байдлын албаны өдөр-жил бүрийн 6 дугаар сарын 20-ны өдөр;
 - 4.1.18. Хуульчдын өдөр-жил бүрийн 6 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
 - 4.1.19. Тамирчдын өдөр-жил бүрийн 6 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
 - 4.1.20. Хоршоологчдын өдөр-жил бүрийн 7 дугаар сарын эхний Ням гараг;
 - 4.1.21. Цагдаагийн болон Дотоодын цэрэг, Тагнуулын байгууллагын өдөр-жил бүрийн 7 дугаар сарын 19-ний өдөр;
 - 4.1.22. Авто тээвэрчдийн өдөр-жил бүрийн 7 дугаар сарын 3 дахь Ням гараг;

- 4.1.23. Шууданч, холбоочдын өдөр-жил бүрийн 7 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
- 4.1.24. Төмөр замчдын өдөр-жил бүрийн 8 дугаар сарынэхний Ням гараг;
- 4.1.25. Эрүүл мэндийн салбарын ажилтны өдөр-жил бүрийн 8 дугаар сарын хоёр дахь Ням гараг;
- 4.1.26. Эрчим хүчний ажилтны өдөр-жил бүрийн 8 дугаар сарын 3 дахь Ням гараг;
- 4.1.27. Соёл, урлагийн ажилтны өдөр-жил бүрийн 9 дүгээр сарын 2 дахь Ням гараг;
- 4.1.28. Аялал, жуулчлалын өдөр-жил бүрийн 9 дүгээр сарын 27-ны өдөр;
- 4.1.29. Үндэсний татварын ажилтны өдөр-жил бүрийн 9 дүгээр сарын 2 дахь Ням гараг;
- 4.1.30. Барилгачдын өдөр-жил бүрийн 9 дүгээр сарын эхний Ням гараг;
- 4.1.31. Хилчдийн өдөр–жилбүрийн 9 дүгээр сарын 17-ны өдөр;
- 4.1.32. Оюутны өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 5-ны өдөр;
- 4.1.33. Нийтийн аж ахуй, ахуйн үйлчилгээний ажилтны өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 2 дахь Ням гараг;
- 4.1.34. Стандарт, хэмжил зүйн ажилтны өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 14-ний өдөр;
- 4.1.35. Гаалийн ажилтны өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 20-ны өдөр;
- 4.1.36. Геологичдын өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 3 дахь Ням гараг;
- 4.1.37. Авто замчдын өдөр-жил бүрийн 10 дугаар сарын 4 дэх Ням гараг;
- 4.1.38. Хөдөө аж ахуйн ажилтны өдөр-жил бүрийн 11 дүгээр сарын 2 дахь Ням гараг;
- 4.1.39. Шинжлэх ухааны ажилтны өдөр-жил бүрийн 11 дүгээр сарын 4 дэх Ням гараг;
- 4.1.40. Архивчдын өдөр-жил бүрийн 12 дугаар сарын 5-ны өдөр;
- 4.1.41. Санхүү, эдийн засагчдын өдөр-жил бүрийн 12 дугаар сарын 2 дахь Ням гараг;
- 4.1.42. Уурхайчдын өдөр-жил бүрийн 12 дугаар сарын 25-ны өдөр;
- 4.1.43. Дипломат албаны өдөр-жил бүрийн 12 дугаар сарын 29-ний өдөр.
- 4.1.44. Улсын бүртгэлийн ажилтны өдөр-11 дүгээр сарын 23-ны өдөр.(Энэ заалтыг 2010-09-15-ны 235-р тогтоолоор нэмсэн)

Тав. Тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх

5.1. Салбарын болон зарим ажил мэргэжлийн ажилтан, ажилчдын өдрийг тэмдэглэх нь тухайн салбарын ололт амжилтыг олон нийтэд мэдээлж сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх, харилцан туршлага солилцох, иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх, тэдний санал, хүсэлтийг

сонсож, бүтээлч ажил, үйл ажиллагаанд оролцуулах, ажилтан ажилчдын хөдөлмөр, бүтээлийг тодруулан алдаршуулах зорилго агуулна.

5.2. Тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх асуудлыг тухайн байгууллага үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, төсөвтөө тусган батлуулж, зардлын гүйцэтгэлд нь хяналт тавина.

5.3. Тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх үеэр баярын болон эрдэм шинжилгээний хурал, цуглаан, уулзалт хийх, хөдөлмөрийн алдар тэмдэглэх, шагнаж урамшуулах, туршлага солилцох, үдэшлэг, өдөрлөг, оюун ухаан сорих болон биеийн тамирын тэмцээн, ажил, мэргэжлийн уралдаан зохиох, гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр сурталчлах зэрэг ажил зохион байгуулж болно.

5.4. Тэмдэглэлт өдрийг тухайн жилд бүтээлч ажлын хөдөлгөөн өрнүүлэн тодорхой сэдэв, уриан дор зохион байгуулж болно.

5.5. Тэмдэглэлт өдрийг тогтоосон хугацаанд тэмдэглэж, үр дүнг тооцож ажиллана.

Зургаа. Гавьяат үйлстнийг

алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх

6.1. Гавьяат үйлстэнд дор дурдсан хүмүүсийг хамруулна:

6.1.1. Монгол Улсын баатар;

6.1.2. Монгол Улсын хөдөлмөрийн баатар;

6.1.3. Монгол Улсын ардын цолтон;

6.1.4. Монгол Улсын гавьяат цолтон;

6.1.5. Монгол Улсын Төрийн шагналтан.

6.2. Гавьяат үйлстэн мэндэлсний 70 болон түүнээс дээшхи 10 жилийн давтамжтай тэгш ойг нь тохиолдуулан тодорхой байгууллагыг түүний нэрэмжит болгож болно.

6.3. Орон нутгийн байгууллагыг гавьяат үйлстний нэрэмжит болгох, урьд нь нэрэмжит болгосон шийдвэрийг өөрчлөх санал хүсэлтийг сум, дүүргийн Засаг дарга судлан үзэж, энэхүү журамд нийцэж байгаа тохиолдолд аймаг, нийслэлийн Засаг даргад дараахь баримт бичгийн хамт жил бүрийн I улиралд багтаан хүргүүлнэ:

6.3.1. Нэрэмжит болгох, урьд нь нэрэмжит болгосон шийдвэрийг өөрчлөх үндэслэл;

6.3.2. Гавьяат үйлстний намтар;

6.3.3. Хүсэлт гаргасан байгууллагын танилцуулга, хамт олны хурлын тэмдэглэл;

6.3.4. Сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тогтоол, Засаг даргын санал.

6.4. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нь энэ журмын 6.3-т заасан санал, хүсэлт, баримт бичгийг хүлээн авч хянан үзэж 30 хоногийн дотор хариу өгөх буюу шийдвэрийн төсөл

боловсруулж, аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулжшийдвэрлүүлнэ.

6.5. Энэ журмын 6.3-т зааснаас бусад байгууллагыг гавьяат үйлстний нэрэмжит болгох, урьд нь нэрэмжит болгосон шийдвэрийг өөрчлөх санал хүсэлтийг тухайн асуудлыг хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага судлан үзэж, энэхүү журамд нийцэж байгаа тохиолдолд соёлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад дараахь баримт бичгийн хамт жил бүрийн I улиралд багтаан хүргүүлнэ:

6.5.1. Нэрэмжит болгох, урьд нь нэрэмжит болгосон шийдвэрийг өөрчлөх үндэслэл;

6.5.2. Гавьяат үйлстний намтар;

6.5.3. Хүсэлт гаргасан байгууллагын танилцуулга, хамт олны хурлын тэмдэглэл;

6.5.4. Тухайн ажлыг эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний санал, аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын тогтоол, Засаг даргын санал.

6.6. Энэ журмын 6.5-д санал, хүсэлт, баримт бичгийг соёлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага хянан үзэж, энэхүү журмын шаардлагад нийцэж байгаа тохиолдолд шийдвэрийн төсөл боловсруулж, Засгийн газарт оруулан шийдвэрлүүлнэ.

6.7. Байгууллагыг гадаад орны төр, нийгмийн зүтгэлтэн, гавьяат үйлстний нэрэмжит болгох асуудлыг гадаад харилцааны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн энэхүү журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

6.8. Гавьяат үйлстний нэрэмжит болсон байгууллага нь гавьяат үйлстний үйл хэргийг мөнхжүүлэн нэр төртэй авч явах бөгөөд түүний гэр бүл, үр хүүхэдтэй холбоотой байж, харилцан дэмжлэг туслалцаа үзүүлж болно.

6.9. Гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх зорилгоор түүний мэндэлсний 100 болон түүнээс дээшхи 50 жилийн давтамжтай их тэгш ойг тэмдэглэнэ. Ой тэмдэглэх тухай санал хүсэлтийг тухайн салбарын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага болон аймаг, нийслэлийн Засаг дарга судалж, шаардлагатай гэж үзвэл соёлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад дараахь баримт бичгийн хамт жил бүрийн I улиралд багтаан хүргүүлнэ:

6.9.1. Гавьяат үйлстний тухай дэлгэрэнгүй танилцуулга, түүний ойг тэмдэглэх үндэслэл;

6.9.2. Ойг тэмдэглэх ажлын төлөвлөгөө, төсвийн төсөл, санхүүжилтийн эх үүсвэрийн талаархи мэдээлэл.

6.10. Соёлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага дээрх санал хүсэлтийг хүлээн авч судлан, шаардлагатай гэж үзвэл шийдвэрийн төсөл боловсруулж Засгийн газарт оруулан шийдвэрлүүлнэ.

6.11. Гавьяат үйлстний дурсгалд зориулсан самбар, багана, суварга, цээж баримал, хөшөө босгох, гэр музей, цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, гудамж, талбайг гавьяат үйлстний нэрэмжит болгох, ой тэмдэглэх асуудлыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга судлан иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд хэлэлцүүлж, тухайн жилийн төсөвтөө багтаан шийдвэрлэнэ.

Долоо. Бусад

7.1. Түүхэн үйл явдлын ой, тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх болон гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэх саналыг байгууллага, аж ахуйн нэгжийн хамт олны хурлаас өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр гаргаж болно.

7.2. Түүхэн үйл явдлын ой, тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэх болон гавьяат үйлстнийг алдаршуулах, дурсгалыг нь мөнхжүүлэхэд шаардагдах төсөв батлагдаагүй, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн шийдвэр гараагүй тохиолдолд уг үйл ажиллагаагсанхүүжүүлсэн бол зарцуулсан хөрөнгийг тухайн төсөвт байгууллагын шийдвэр гаргасан албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлж төсөвт төвлөрүүлнэ.